

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/209/2022
Identifikačné číslo spisu:	1311209484
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1311209484.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Nory Halmovej a sudcov JUDr. Aleny Svetlovskej a JUDr. Ing. Maria Dubaňa v spore žalobcu W.. E. T., narodeného XX. C. XXXX, G., Š. XXXX/XX, zastúpeného advokátskou kanceláriou RUŽIČKA AND PARTNERS s. r. o., Bratislava, Výšoká 2/B, IČO: IČO: 36 863 360, proti žalovaným 1/ Národnému onkologickému ústavu Bratislava, Bratislava, Klenová 1, IČO: 00 165 336, 2/ C.. C. T., Národný onkologický ústav, Bratislava, Klenová 1, obaja zastúpení advokátskou kanceláriou JUDr. Pavol Kollár, s. r. o., Bratislava, Lehotského 4, o náhradu škody a o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Mestskom súde Bratislava IV pôvodne na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 44C/109/2011, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 30. marca 2021 sp. zn. 14Co/215/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovaným 1/, 2/ p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania voči žalobcovi v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 24. novembra 2014 č. k. 44C/109/2011-542 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal proti žalovaným zaplata sumy 43.478,80 eura titulom jednorazového odškodnenia bolestného a sťaženia spoločenského uplatnenia, sumy 87.955,08 eura titulom náhrady nákladov spojených s liečením, sumy 143.991,83 eur titulom náhrady straty na zárobku za obdobie od septembra 2008 do júla 2011 vrátane, sumy 3.380.932,14 eura titulom nemajetkovej ujmy, resp. v prípade jednorazového odškodnenia celkovej sumy 5.202.832,09 eur. Rozhodnutie o trovách konania si vymienil po právoplatnosti veci samej.

1.1. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zodpovednosť za škodu v tomto konaní nemožno podrobiť režimu objektívnej zodpovednosti podľa § 420a Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) s poukazom na rozsudok Krajského súdu v Hradci Králové zo 17. 9. 1997 sp. zn. 25 Co 167/97 publikovaný v časopise Právní rozhledy č.2/1998, rozsudok NS ČR z 31. marca 2010 sp. zn. 25 Cdo 4758/2008, 31. augusta 2004 sp. zn. 25 Cdo 2454 /2003, súbor rozhodnutí a stanovísk NS ČR č. C 2992 - NS 2542/2003 zo

dňa 31. augusta 2004, rozsudok 25 Cdo 1240/2009). Uviedol, že pokiaľ by sa pripustila takáto interpretácia zodpovednosti za škodu zdravotníckych zariadení ich prevádzkovou činnosťou, ktorou je poskytovanie zdravotnej starostlivosti (ako spoločensky veľmi žiadúca činnosť spojená však zároveň s nezanedbateľným rizikom, ktorého mieru je v konkrétnom prípade ťažké kvantifikovať vzhľadom na jedinečnosť každého pacienta a jeho ochorenia a nemožnosť sledovať dokonale všetky procesy prebiehajúce súčasne v ľudskom organizme) potom by neúmerne prísny zodpovednostný štandard odradzoval od poskytovania zdravotnej starostlivosti s ohľadom na ťažko vyčísliteľnú, ale pritom závažnú hrozbu zodpovednosti. Aj teória sa prikláňa k názoru, že poskytovanie zdravotnej starostlivosti nemožno považovať za prevádzkovú činnosť (napr. Knappová, Švestka, Dvořák akol. Občanské právo hmotné, svazek 2.4 vyd. Praha 2006, s. 504).

1.2. Podľa názoru súdu potom základným princípom zodpovednosti za škodu pri riešení dôsledkov nesprávneho postupu zdravotníckeho zariadenia, ktoré viedlo k vzniku ujmy pacienta je preto všeobecná zodpovednosť za škodu založená na protiprávnom konaní, ktoré viedlo ku škodlivému následku. Je to teda zodpovednosť za konanie alebo opomenutie nie za výsledok. Uviedol, že základnými hmotnoprávnymi predpokladmi všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 OZ sú: a) protiprávne konanie, b) následok - vznik škody, c) príčinná súvislosť medzi konaním a následkom a d) zavinenie. Všetky predpoklady pritom musia byť splnené súčasne. Hmotnoprávnym základom sporu medzi pacientom a zdravotníckym zariadením je zodpovednosť za škodu. Všeobecná zodpovednosť za škodu je založená na protiprávnom konaní, ktoré viedlo ku škodlivému následku. Je to teda zodpovednosť za konanie alebo opomenutie, nie za výsledok. Každá konkrétna situácia sa posudzuje individuálne a zvažuje sa, či zdravotnícke zariadenie alebo lekár zvolili postup adekvátny ochoreniu a zvolili postup zodpovedajúci ochoreniu a šetrný k pacientovi a či spôsob prevedenia bol bez väd. Všetko sa posudzuje na základe poznatkov, ktoré mal lekár k dispozícii v čase uskutočnenia zákroku.

1.3. Súd prvej inštancie za týmto účelom nariadil znalecké dokazovanie, aby zistil, či došlo zo strany žalovaných, k nejakému porušeniu ich právnej povinnosti, ktorá by vyplývala či už z ustanovenia § 415 Občianskeho zákonníka ako všeobecného ustanovenia pre predchádzanie škodám, ustanovenia § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, prípadne z lekárskeho štandardu, teda či diagnostika a liečba žalobcu bola v súlade so súčasne dostupnými poznatkami lekárskej vedy, či bol liečebný zákrok z odborného pohľadu objektívne správny, či postup operátora nebol chybný. Postup lege artis sa totiž skladá z diagnostiky, uskutočneného operačného výkonu, prípadných komplikácií a ich následného liečenia.

1.4. V tomto smere súd prihliadol na znalecké posudky, ktoré boli vypracované v konaní, na zistenia Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktoré v prípade hospitalizácie ako aj postupu pri liečbe tento úrad v prípade žalobcu vykonal a spísal o ňom protokol č. 200/2009 zo 17. júla 2009.

1.5. Z vykonaného dokazovania potom vyplynulo, že u žalobcu bola určená diagnóza: cholecystolithiáza s konkrementami do veľkosti 15 milimetrov zo zahusnenejšou žľou, steny žľazníka miestami s naznačenou stratifikáciou do maximálnej hrúbky 4 milimetre a na rozhraní 5/8 segmentu bolo podpísané nehomogénne ložisko veľkosti 3 milimetre - suspektný hemangióm. U žalobcu bola zvolená liečba - elektívna operácia cholecystolithiázy laparoskopicky. Znaleckým posudkom LEGE ARTIS organizácie s. r. o. bolo zistené, že USG vyšetrenie potvrdilo výskyt kameňa v žľazníku a podľa vyšetrenia zo 6. novembra 2007 nebola liečba medikamentmi úspešná a došlo k progresii nálezov - zväčšeniu kameňov. V spojení s klinickými príznakmi, ktoré sa u žalobcu vyskytli - bolestivosť pod pravým rebrovým oblúkom, bola indikácia operácie adekvátna a správna s tým, že kamene sa nachádzali v žľazníku a nie v extrahepatálnych žľazových cestách, pričom popis z ultrazvuku bol bez anatomických anomálií žľazových ciest alebo iných anomálií. Žľazník tvaru frigidnej čiapy hovorí o tvare časti žľazníka a nie je asociovaný s výskytom anomálií. Zo znaleckého posudku vyplynulo, že z chirurgického hľadiska nedošlo v predoperačnom období k žiadnemu pochybeniu. Pokiaľ išlo o nález pri operácii - komplikáciu, ktorá nastala u žalobcu, išlo o zriedkavú vrodenú anomáliu žľazových ciest, ktorá nebola zjavná na základe peroperačného nálezov. Podľa záveru patológa išlo o zriedkavú anomálnu inzerciu vakovito rozšíreného skráteneho ductus cysticus do zúženého hepatálneho ductu, ktorý je len veľmi ťažko priechodný pre

sondu súbežne s nálezom aberantného žlčovodu. Nie je možné určiť o aký typ anomálie sa jedná a nemožno vylúčiť, že súbežne išlo aj o anomálny priebeh cystickej artérie.

1.6. Pokiaľ išlo o osobu žalovaného 2/ ako chirurga, ktorý vykonával predmetný lekársky úkon, išlo o erudovaného chirurga - držiteľa certifikátu v laparoskopической chirurgii (dôkaz - potvrdenie Inštitútu pre ďalšie vzdelávanie pracovníkov v zdravotníctve z januára 1998).

1.7. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že postup pri diagnostike aj terapii u žalobcu ako aj následnom liečení komplikácie, ktorá sa vyskytla bol v súlade so súčasnými dostupnými poznatkami lekárskej vedy (§ 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti) a neboli zistené konkrétne okolnosti, ktoré vyžadovali uskutočnenie zvláštnych opatrení k zabráneniu vzniku škody (špeciálne predoperačné vyšetrenia) nad rámec obvyklých predoperačných vyšetrení. Príčinou komplikácie, ktorá nastala pri operácii žalobcu - iatrogénne poranenie ductus choledoctus a artérie hepatica dextra bola anomálna inzercia rozšíreného skráteneho ductus cysticus do zúženého hepatálneho ductu, čo bolo verifikované histologickým vyšetrením odstráneného žľzníka. V súčasnosti používanými predoperačnými vyšetrovacími postupmi nie je uvedená anomália diagnostikovateľná. Vzniknutá komplikácia bola riešená adekvátne podľa aktuálne platných chirurgických postupov.

1.8. Na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie potom dospel k záveru, že v tomto konaní nebolo preukázané, že bola naplnená základná podmienka zodpovednosti za škodu a to protiprávne konanie zo strany žalovaných. Žalovaní neporušili pri diagnostike, liečbe žalobcu ako aj pri riešení komplikácie, ktorá nastala v priebehu jeho operácie žiadne právne povinnosti.

1.9. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že tento nárok žalobcu nebol dôvodný, nakoľko z vyššie uvedených dôvodov, keď nebolo zistené zo strany žalovaných konanie, ktoré by zakladalo neoprávnený zásah do právom chránených oblastí osobnosti žalobcu, nebol preukázaný základný predpoklad zodpovednosti žalovaných za zásah do ochrany osobnosti žalobcu. V tomto smere súd prvej inštancie vyjadrenie znaleckej organizácie LEGE ARTIS s. r. o. v doplnku znaleckého posudku č. 4/2013 (znalecký úkon 8/2014), na ktoré poukazoval žalobca, že "napriek uvedeným okolnostiam zostáva faktom, ktorý je nutné uviesť, že žalobca počas operačného zákroku utrpel iatrogénne poranenie žľčových ciest a pečenej artérie, ktoré bolo síce nepredvídateľnou skutočnosťou, ale zanechalo trvalé následky, ktoré svojim charakterom už nie sú viacmenej odstrániteľné a spôsobujú mu vážne obmedzenie v jeho osobnom, rodinnom a spoločenskom živote" súd síce nespochybnil, avšak pre založenie zodpovednosti žalovaných by bolo potrebné, aby postup pri liečbe žalobcu bol nesprávny a zapríčinil škodlivý následok na zdraví chybným výkonom lekárskeho zákroku alebo spôsobu liečby žalobcu. Také skutočnosti však v konaní žalovaných preukázané neboli. Vzniknutá komplikácia bola riešená adekvátne podľa aktuálne platných chirurgických postupov. Príčinou vzniku škody na zdraví žalobcu, za ktoré zodpovedajú žalovaní totiž nie je samotný fakt poranenia pečenej artérie, ale konanie, či opomenutie na strane žalovaných, ktoré k poraneniu viedli. Za situácie, že postup lekárov bol lege artis (podľa znaleckých posudkov aj protokolu Úradu pre dohľad), bola by škoda na zdraví spôsobená takým konaním alebo opomenutím lekárov, ktorému by sa dalo predísť, a ktoré by sa dalo kvalifikovať ako porušenie právnej povinnosti. Vykonaným dokazovaním takéto porušenie zo strany žalovaných zistené nebolo a znalci ani dohliadajúci orgán neuviedli postup, v prípade dodržania ktorého by ku škode na zdraví žalobcu pri predmetnej operácii nedošlo.

1.10. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštancie teda dospel k záveru, že žalovaný 1/ za škodu nezodpovedá, nakoľko u žalobcu bola daná indikácia na predmetnú operáciu, lekári žalovaného 1/ postupovali pri predoperačnej starostlivosti ako aj v priebehu operačného zákroku v súlade so v súčasnosti dostupnými poznatkami lekárskej vedy (t. j. lege artis). Súd nezistil skutočnosti, ktoré by signalizovali u žalobcu potrebu vykonania špeciálnych predoperačných vyšetrení zo strany žalovaných, ktorými by sa mohlo zamedziť vzniku škody na zdraví žalobcu.

1.11. Vo vzťahu k žalovanému 2/ súd žalobu zamietol s poukazom na ust. § 420 ods. 2 OZ, podľa ktorého škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich

činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. Súd prvej inštancie mal za to, že žalovaný 2/ nie je pasívne legitimovaným v spore, keď pasívne legitimovaným (v prípade kumulatívneho splnenia všetkých predpokladov zodpovednosti za škodu) môže byť len poskytovateľ zdravotnej starostlivosti.

1.12. Vzhľadom na to, že žalobca nepreukázal predpoklady zodpovednosti za škodu vo vzťahu k žalovanému 1/, keď nepreukázal protiprávne konanie zo strany oboch žalovaných, súd nevykonával ďalšie ním žiadané dôkazy na preukázanie výšky škody vzhľadom na jeho pracovné zaradenie pred operáciou a žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol. Rozhodnutie o trovách konania si vymienil po právoplatnosti veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. marca 2021 sp. zn. 14Co/215/2015 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že sa v celom rozsahu stotožňuje s dôvodmi napadnutého rozsudku a v podrobnostiach naň odkazuje (§ 387 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka). Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku uviedol, že v danej veci súd prvej inštancie posudzoval splnenie podmienok zodpovednosti žalovaného 1/ za škodu spôsobenú na zdraví žalobcu (operačným výkonom v zdravotníckom zariadení) podľa § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu), pričom dospel k záveru, že zo strany žalovaného 1/ nedošlo k protiprávnemu úkonu (ku konaniu non lege artis) z dôvodu ktorého, potom nebol naplnený už prvý z predpokladov pre vznik zodpovednosti za škodu. Žalobca sa s takýmto právnym posúdením veci nestotožnil, a mal za to, že zodpovednosť žalovaného 1/ je daná podľa § 420a Občianskeho zákonníka, t. j. ide o škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou. Odvolací súd uviedol, že kým pri všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka musia byť splnené predpoklady ako: 1/ porušenie právnej povinnosti (existencia protiprávneho úkonu), 2/ vznik škody, 3/ existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym úkonom škodcu a vzniknutou škodou a 4/ zavinenie toho, kto škodu svojím protiprávnym úkonom spôsobil, pri zodpovednosti za škodu z prevádzkovej činnosti (§ 420a Občianskeho zákonníka) zákon na strane vykonávateľa prevádzkovej činnosti nevyžaduje protiprávny úkon ani zavinenie. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou predpokladá iba existenciu týchto podmienok: 1/ existenciu udalosti vyvolanej prevádzkovou činnosťou, 2/ spôsobenie škody a 3/ príčinnú súvislosť medzi nimi. Zavinenie osoby zodpovednej za škodu sa tu nevyžaduje, pretože ide o objektívnu zodpovednosť.

2.3. V danej veci bol odvolací súd zhodne s názorom súdu prvej inštancie názoru, že zodpovednosť zdravotníckeho zariadenia za škodu spôsobenú na zdraví pacienta, ktorá má pôvod v lekárskom zákroku, resp. v nesprávnom spôsobe jeho vykonania (zákrok non lege artis) nemožno posudzovať ako škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou podľa § 420a Občianskeho zákonníka, ale ho treba pre protiprávnu povahu (už len z dôvodu, že je potrebné vyhodnotiť, či bola zdravotná starostlivosť poskytnutá zdravotníckym zariadením lege artis alebo non lege artis) posudzovať podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka o všeobecnej zodpovednosti za škodu. Je rovnako vylúčené, aby sa podľa ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka posudzovala zodpovednosť zdravotníckej organizácie za škodu, ktorá nemala príčinu v povahe konkrétneho použitého prístroja alebo inej veci, ale v samom zdravotníckom zákroku, prípadne v spôsobe jeho vykonania. V takomto prípade zdravotnícka organizácia zodpovedá za škodu podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka (občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu ČSR 4. augusta 1986, sp. zn. Cpj 44/85, R 2/1987). Zodpovednosť zdravotníckeho zariadenia za škodu spôsobenú na zdraví pacienta je tak všeobecnou občianskoprávnu zodpovednosťou, ktorej splnenie predpokladov treba posudzovať podľa § 420 Občianskeho zákonníka (pri ktorej sa zavinenie prezumuje). Ak by malo ísť o zodpovednosť podľa § 420a Občianskeho zákonníka, nebolo by potrebné sa vôbec zaoberať otázkou, či starostlivosť bola poskytnutá lege artis alebo nie, keďže na jej vznik by postačovalo splnenie podmienky existencie udalosti vyvolanej prevádzkovou činnosťou (tzv. škodovej udalosti), a to bez ohľadu na to, či k nej došlo úkonmi lege artis alebo non lege artis (t. j. nebolo by potrebné skúmať existenciu protiprávneho konania, a teda či bol

postup zdravotníckeho zariadenia lege artis alebo non lege artis). V prípade, že vznikne pacientovi škoda pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti zavineným protiprávnym konaním zdravotníckeho pracovníka, možno voči zdravotníckemu zariadeniu, resp. voči súkromnému zdravotníckemu pracovníkovi vyvodiť občianskoprávnú zodpovednosť za škodu, pričom možno vo všeobecnosti použiť práve spomínané ustanovenie § 420 Občianskeho zákonníka. Pre vyvodenie občianskoprávnej zodpovednosti za škodu vzniknutú pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone vyšetrovacích, diagnostických a terapeutických medicínskych úkonov má fundamentálny význam najmä ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je modifikovaná občianskoprávna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka - zamestnanca voči pacientovi, pričom zodpovednosť za vzniknutú škodu nesie zamestnávateľ (zdravotnícke zariadenie), a nie zdravotnícky pracovník, ktorý škodu pacientovi svojím *contra legem* konaním spôsobil. Zdravotnícky pracovník však nesie zodpovednosť v zmysle pracovnoprávnych predpisov, tzn. jeho zodpovednosť podľa pracovnoprávnych predpisov nie je dotknutá. Uvedené ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré vylučuje zdravotníckeho pracovníka, t. j. zamestnanca zdravotníckeho zariadenia ako osobu zodpovednú poškodenému pacientovi, samozrejme, nevylučuje individuálnu trestnú zodpovednosť konkrétneho zdravotníckeho pracovníka za konkrétny spáchaný trestný čin. Pri subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti zodpovedá poškodenému pacientovi za škodu príslušné zdravotnícke zariadenie, ktorého zdravotnícky pracovník škodu svojím konaním zavinil, prípadne samostatne pôsobiaci zdravotnícky pracovník (napr. súkromný lekár), ktorý svojím zavineným protiprávnym konaním škodu pacientovi spôsobil. Poškodený subjekt, t. j. pacient si uplatňuje nárok na náhradu škody voči konkrétnemu zdravotníckemu zariadeniu (voči prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia), v ktorom je zodpovedný zdravotnícky pracovník zamestnaný, a nie priamo voči tomu zdravotníckemu pracovníkovi (zamestnancovi zdravotníckeho zariadenia), ktorý nepostupoval pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti spôsobom *de lege artis medicinae*. Primárny občianskoprávny zodpovednostný vzťah vzniká medzi poškodeným pacientom a zdravotníckym zariadením, ktoré zamestnáva zdravotníckeho pracovníka ako svojho zamestnanca. Poškodený pacient, žalobca, musí preukázať porušenie právnej povinnosti, resp., že zdravotnícky pracovník porušil svoju povinnosť poskytovať zdravotnú starostlivosť v zmysle princípu *de lege artis medicinae*, ďalej musí žalobca preukázať existenciu škodlivého následku na strane poškodeného pacienta, a samozrejme, existenciu kauzálneho nexu medzi protiprávnym konaním a vzniknutým škodlivým následkom na strane poškodeného pacienta. Zdôraznil, že samotné dôkazné bremeno ohľadom zavinenia nespočíva na žalobcovi, ale na škodcovi, t. j. na subjekte zodpovednosti, ktorý škodu pacientovi spôsobil. Škodca, ten, kto škodu spôsobil, musí preukázať, že škodu, ktorá pacientovi vznikla, nezavinil. Poškodený pacient, resp. žalobca nemusí nikdy dokazovať, že žalovaný subjekt zodpovednosti škodu zavinil. Žalovaný, t. j. subjekt zodpovednosti, tzn. buď zdravotnícke zariadenie, alebo zdravotnícky pracovník, resp. inými slovami povedané, samotný poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je ten subjekt, ktorý nesie dôkazné bremeno ohľadom zavinenia, pričom žalovaný je ten, ktorý sa snaží dokázať, že škodu nezavinil, ergo vyvinúť sa tým spôsobom, že preukáže, že škodu nezavinil.

2.4. Krajský súd uviedol, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, keď skúmal splnenie podmienok zodpovednosti žalovaného 1/ za vzniknutú škodu na zdraví žalobcu podľa § 420 Občianskeho zákonníka (a nie podľa § 420a Občianskeho zákonníka). Súd v tomto smere vyhodnotil, že zo strany žalovaného 1/ nedošlo k žiadnemu protiprávnemu konaniu (teda konaniu *non lege artis*), nebol naplnený už prvý z predpokladov vzniku jeho zodpovednosti za škodu žalobcovi. Preto v ďalšom už nebolo potrebné skúmať existenciu i ďalších predpokladov vzniku tejto zodpovednosti (t. j. vznik škody, príčinnú súvislosť medzi protiprávnym konaním a vzniknutou škodou, zavinenie). Na to, aby sa súd zaoberal i otázkou zavinenia, museli by byť najskôr splnené zvyšné predpoklady pre vznik zodpovednosti žalovaného 1/ za vzniknutú škodu. Preto bola v tomto smere odvolacia argumentácia žalobcu irelevantná (keďže v konaní nebolo preukázané protiprávne konanie žalovaného 1/ - teda splnenie prvého predpokladu pre vznik zodpovednosti za škodu, zaoberanie sa otázkou zavinenia, resp. skutočnosťou koho v konaní splnenie tejto podmienky zaťažuje dôkazným bremenom, príp. či ide o subjektívne alebo objektívne zavinenie, už bolo pre rozhodnutie veci irelevantné). Z týchto dôvodov bolo potom nadbytočné zaoberať sa i otázkou preukazovania samotnej škody na zdraví žalobcu, prípadne preukazovať ďalšie zhoršovanie zdravotného stavu žalobcu postupným predkladaním nových dôkazov v

odvolacom konaní (keďže platí, že kde niet protiprávneho konania, niet ani zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka), z dôvodu ktorého by potom nebolo ani hospodárne tieto „nové“ dôkazy v odvolacom konaní vykonať. Navyše, ako správne poukazovali žalovaní, išlo by o tzv. prípustné novoty v odvolacom konaní, keďže tieto „nové dôkazy“ neboli uplatnené v lehote na podanie odvolania, pričom odvolací súd by na ne nemohol prihliadať, keďže bol viazaný odvolacími dôvodmi (ktoré je možné rozširovať len do lehoty na podanie odvolania) a skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. Dôkazy, predložené žalobcom v odvolacom konaní, neboli predložené v lehote na podanie odvolania, žalobca nimi preukazuje nové skutočnosti (týkajú sa iného skutkového stavu, než z ktorého vychádzal pri rozhodovaní súd prvej inštancie), a napokon tieto dôkazy, v čase rozhodovania súdu prvej inštancie ani neexistovali. Aj keby išlo o tzv. prípustné novoty v odvolacom konaní, nič by to nemenilo na skutočnosti, že ich vykonanie by bolo nevhodné s ohľadom na skutočnosť, že v konaní nebol preukázaný už prvý z dôvodov pre vznik zodpovednosti žalovaného 1/ za vzniknutú škodu, ktorým je existencia samotného protiprávneho konania.

2.5. Odvolací súd poukázal, že z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že postup pri diagnostike aj terapii u žalobcu ako aj následnom liečení komplikácie, ktorá sa u neho vyskytla, bol v súlade so súčasnými dostupnými poznatkami lekárskej vedy (§ 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti) a neboli zistené konkrétne okolnosti, ktoré vyžadovali uskutočnenie zvláštnych opatrení k zabráneniu vzniku škody (špeciálne predoperačné vyšetrenia) nad rámec obvyklých predoperačných vyšetrení. Zo všetkých vykonaných dôkazov v konaní (najmä z protokolu č. 200/2009 Úradu pre dohľad na zdravotnú starostlivosť o vykonanom dohľade na mieste na chirurgickej klinike žalovaného 1/ za obdobie od 28. júla 2008 do 21. augusta 2008 z 13. júla 2009 a z vykonaných znaleckých skúmaní) jednoznačne vyplynulo, že u žalobcu počas laparoskopického cholecystonómie síce došlo ku komplikácii - iatrogénne poranenie ductus choledochus a artérie hepatica dextra - uvedené poškodenie však súviselo s anomálnou inzerciou rozšíreného skrúteného ductus cysticus do zúženého hepatálneho ductu, čo bolo verifikované histologickým vyšetrením odstráneného žľazového tkaniva (teda anomáliou anatómie tela žalobcu). Predoperačnými v súčasnosti používanými vyšetrovacími postupmi, nie je uvedená anomália diagnostikovateľná, pričom vzniknutá komplikácia bola riešená adekvátne, podľa aktuálne platných chirurgických postupov. Aj následné kroky žalovaných v liečbe žalobcu viedli k zlepšeniu jeho zdravotného stavu, keď došlo zo strany žalovaných ku komunikácii so zahraničnými odborníkmi s tým, že bezodkladne bol žalobca preložený do špecializovaného pracoviska vo Viedni, kde sa jeho zdravotný stav zotavil natoľko, že nebola nutná transplantácia pečene a neustále sa zdravotný stav navrhovateľa zlepšuje. Hlavnou a zásadnou príčinou vzniku poškodenia zdravia teda nebol samotný operačný výkon (ktorý bol prevedený lege artis), ale určité (skryté) anomálie v anatómii tela žalobcu, ktoré pri operačnom výkone viedli (vyvolali) k nepredvídateľnej a neodvratiteľnej komplikácii, vedúcej k následnému poškodeniu zdravia žalobcu. Zo záverov šetrenia Úradu dohľadu nad zdravotnou starostlivosťou vyplynulo, že konaním žalovaných pred operáciou, pri výkone operácie aj pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti žalobcovi nedošlo k porušeniu alebo zanedbaniu akejkoľvek právnej povinnosti, v príčinnej súvislosti, s ktorou došlo u žalobcu k poškodeniu zdravia. Žalobca bol v medziach zákona i náležite informovaný o liečebnom výkone. Rovnaké závery vyplynuli i z vykonaných znaleckých dokazovaní, v ktorých bolo zistené, že vzhľadom na popis operácie a histologický nález u žalobcu išlo o anomáliu, ktorá je zriedkavá, nie je predoperačne detekovateľná bežnými zobrazovacími metódami, nešlo o chybu operátora z nedbanlivosti ani o úmyselné poškodenie pacienta. Išlo o vznik veľmi zriedkavej komplikácie, ktorá bola po svojom vzniku neodvratiteľná. Jej vznik možno považovať nepredvídateľnou skutočnosťou, nakoľko predmetná operácia je bežným typom chirurgického zákroku v praxi.

2.6. Odvolací súd ustálil, že na základe výsledkov vykonaného dokazovania súd prvej inštancie (skúmaním splnenia predpokladov vzniku zodpovednosti žalovaného 1/ za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka) dospel k správne mu záveru, že nebola naplnená základná podmienka zodpovednosti za škodu, ktorou je protiprávne konanie zo strany žalovaných (a to bez ohľadu na to, že by sa zavinenie žalovaného 1/ v danej veci prezúmalo - t. j. išlo by o jeho objektívnu zodpovednosť). Žalovaní neporušili pri diagnostike, liečbe žalobcu ako aj pri riešení komplikácie, ktorá nastala v priebehu jeho operácie žiadne právne povinnosti (pri poskytovaní komplexnej zdravotnej starostlivosti - tak

predoperačnej, operačnej i pooperačnej konali lege artis).

2.7. Pokiaľ ide o žalovaného 2/, opierajúc sa o ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, odvolací súd skonštatoval, že podľa noriem občianskeho práva použitá osoba, t. j. zdravotnícky pracovník ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia nikdy poškodenému pacientovi priamo nezodpovedá. Poškodený pacient sa totiž musí so svojím nárokom na náhradu škody obrátiť na toho, kto konkrétnu fyzickú osobu, t. j. zamestnanca (zdravotníckeho pracovníka) pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a pri výkone zdravotníckeho povolania použil, tzn. na konkrétne zdravotnícke zariadenie, t. j. na zamestnávateľa, ktorý zdravotníckeho pracovníka zamestnáva. Poškodenému pacientovi teda za vzniknutú škodu nezodpovedá konkrétny zdravotnícky pracovník, ktorý pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti pochybil, ale prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia. V takýchto prípadoch je nutné si náhradu škody uplatniť voči konkrétnemu zdravotníckemu zariadeniu, a to aj v tom prípade, keď škodu pacientovi spôsobil daný zdravotnícky pracovník, ktorý ako zamestnanec pri výkone svojho zdravotníckeho povolania pochybil, resp. nepostupoval pri diagnostike a terapii v súlade so súčasnými poznatkami medicíny a ostatných biomedicínskych vied, resp. podľa pravidiel lekárskej vedy a uznávaných medicínskych postupov, pri rešpektovaní individuality každého pacienta. Nakoľko vo veci nebolo preukázané, že by sa žalovaný 2/ dopustil protiprávneho konania (non lege artis) a navyše, že by sa takéhoto konania mal dopustiť úmyselne, tento nebol v spore pasívne vecne legitimovaným subjektom. Preto bol správny i záver súdu prvej inštancie, že žalovaný 2/ nebol v spore pasívne vecne legitimovaným subjektom, ale jeho prípadná zodpovednosť by bola daná len v zmysle pracovnoprávných predpisov vo vzťahu k žalovanému 1/.

2.8. V prejednávanej veci by došlo k neoprávnenému (protiprávnemu) zásahu do osobnostných práv žalobcu za predpokladu, že poškodenie jeho zdravia by bolo spôsobené nesprávnym postupom lekárov - zamestnancov žalovaného 1/, teda že ich postup by bolo možné kvalifikovať ako postup non lege artis. Ak by táto podmienka nebola splnená, teda ak by postup lekárov bol lege artis, t. j. v súlade so zásadami správnej liečby, nebola by splnená podmienka neoprávnenosti (protiprávnosti) zásahu a ani v tejto časti žaloby by nebolo možné jej vyhovieť. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 396 ods. 1 CSP a úspešným žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na ich náhradu v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na ustanovenie § 421 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľ namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená:

A. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení prevádzkovou činnosťou v zmysle 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka?

B. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu v zmysle § 420a ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka?

C. Zodpovedá zdravotnícke zariadenie ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu) alebo podľa § 420a Občianskeho zákonníka (t. j. titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou)?

D.

Zodpovedá zdravotnícky pracovník zdravotníckeho zariadenia ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku, vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 415 v spojení s § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu)?

3.2. Dovolateľ má za to, že konajúce sudy nesprávne právne posúdili otázku zodpovednosti žalovaného 1/ a žalovaného 2/ za škodu spôsobenú na zdraví žalobcu a to aj preto, že vôbec neposudzovali povahu

činnosti žalovaného 1/, t. j. poskytovanie zdravotnej starostlivosti z pohľadu prevádzkovej činnosti. Súd naopak automaticky subsumoval zodpovednosť žalovaného 1/ za poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení pod ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 5Cdo/1/2010, zo dňa 19. apríla 2011 „Prevádzkovou činnosťou je podľa tejto úpravy taká činnosť súvisiaca s predmetom činnosti (spravidla podnikateľskej, obchodnej), ktorú fyzická alebo právnická osoba prevádzkovaním vyvíja. Predmet tejto činnosti je vymedzený v zriaďovacej listine, v oprávnení k podnikateľskej činnosti alebo v živnostenskom oprávnení. Predpokladom zodpovednosti podľa 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka nie je protiprávny úkon, skôr určitá škodná udalosť, ktorá bola príčinou vzniku škody. Za prevádzkovú činnosť v zmysle § 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka sa považuje i činnosť, ktorá bezprostredne, objektívne a fakticky predchádza, či nadväzuje na činnosť hlavnú. Z údajov nachádzajúcich sa na webovom sídle žalovaného 1/ nepochybne vyplýva, že jeho „prevádzkovou činnosťou“ je poskytovanie zdravotnej starostlivosti. Konajúce sudy pochybili, keď opomenuli posúdiť povahu poskytovania zdravotnej starostlivosti ako prevádzkovú činnosť.

3.3. Žalovaný 1/ sa zodpovednosti nemôže zbaviť tým, že preukáže, že škodu nezavinil: môže sa však úplne alebo čiastočne zbaviť zodpovednosti, pokiaľ preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo že škoda bola zavinená vlastným konaním poškodeného. Ide pritom rovnako o objektívne posudzovanie konania bez ohľadu na zavinenie, kde je dôležité len to, či a nakoľko toto konanie viedlo k vzniku škody. Skutočnosti odôvodňujúce zbavenie sa zodpovednosti podľa § 420a ods. 3 Občianskeho zákonníka musí v súdnom konaní preukazovať prevádzkovateľ. Žalobca nemal vo vzťahu k zodpovednosti žalovaného 1/ povinnosť preukazovať porušenie právnej povinnosti, nakoľko objektívna zodpovednosť žalovaného 1/ podľa ustanovenia § 420a Občianskeho zákonníka takýto postup nevyžaduje. V tomto prípade škodová udalosť bola spôsobená priamo pri prevádzkovej činnosti žalovaného 1/ a v takom prípade je irelevantné z právneho hľadiska, či bola škodová udalosť odvrátiteľná alebo nie.

3.4. Dovolateľ nesúhlasí s právnym názorom odvolacieho súdu, ktorý vo vzťahu k zodpovednosti uviedol, že zdravotnícky pracovník ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia (žalovaný 2/) nikdy poškodenému pacientovi priamo nezodpovedá z dôvodu aplikácie ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Je názoru, že zodpovednosť žalovaného 2/ je daná podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka. Nesúhlasí, že aj v prípade, ak by žalovaný 2/ spôsobil žalobcovi škodu úmyselne, zodpovedal by za neho len žalovaný 1/. Vzhľadom k tomu, že zodpovednosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti nie v slovenskom právnom poriadku osobitne upravená, v danom prípade je nevyhnutné použiť analógiu legis, podľa ustanovenia § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Kým teda žalovaný 2/ zodpovedá za škodu podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka v spojitosti s ustanovením § 415 Občianskeho zákonníka, žalovaný 1/ zodpovedá za škodu podľa ustanovenia § 420a Občianskeho zákonníka.

3.5. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby dovolací súd podľa §449 ods. 3 CSP zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. marca 2021, č. k. 14Co/215/2015 tak, že žalobe žalobcu v plnom rozsahu vyhovie a zaviazhe žalovaných 1/ a 2/ na náhradu trov konania voči žalobcovi v plnom rozsahu, alternatívne podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 30. marca 2021, č. k. 14Co/215/2015 a vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že sa s dovolaním žalobcu nestotožňujú v celom rozsahu a stotožňujú sa s riadne odôvodneným rozsudkom odvolacieho súdu, nakoľko vykonal rozsiahle dokazovanie v predmetnej sporovej veci, ktoré preukázalo, že nedošlo k porušeniu žiadnej právnej povinnosti zo strany žalovaných a v danom prípade išlo o neodvratiteľnú udalosť spôsobenú zriedkavou vrodenu anomáliou žľčových ciest žalobcu, ktorá sa nedala zistiť ani predoperačnými vyšetreniami. Odvolací súd správne právne posúdil sporovú vec v zmysle ust. § 420 OZ, pričom nebolo preukázané ani zavinenie zo strany vyššie uvedených dôvodov. Navrhujú, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol, alebo alternatívne aby dovolací súd dovolanie zamietol s tým, že si uplatňujú náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je potrebné zamietnuť.

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

8. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykána v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená), keď namietal nesprávne posúdenie otázok:

A. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení prevádzkovou činnosťou v zmysle 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka?

B. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu v zmysle § 420a ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka?

C. Zodpovedá zdravotnícke zariadenie ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu) alebo podľa § 420a Občianskeho zákonníka (t. j. titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou)?

D.

Zodpovedá zdravotnícky pracovník zdravotníckeho zariadenia ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku, vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 415 v spojení s § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu)?

11. Pretože dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody boli vymedzené v zákonných mantineloch § 432 ods. 2 CSP, bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 CSP a na tomto základe dovolací súd podrobil rozsudok odvolacieho súdu meritórnemu dovolaciemu prieskumu; pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania z hľadiska uplatnenej dovolacej

argumentácie, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke.

12. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

13. Podľa § 415 odsek 1 Občianskeho zákonníka každý je povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí.

14. Podľa § 420 odsek 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti.

15. Podľa § 420 odsek 2 Občianskeho zákonníka škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie tým dotknutá.

16. Podľa § 420 odseku 3 Občianskeho zákonníka zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil.

17. Podľa § 420a odsek 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí inému prevádzkovou činnosťou.

18. Podľa § 420a odsek 2 Občianskeho zákonníka škoda je spôsobená prevádzkovou činnosťou, ak je spôsobená a) činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu, alebo vecou použitou pri činnosti, b) fyzikálnymi, chemickými, prípadne biologickými vplyvmi prevádzky na okolie, c) oprávneným vykonávaním alebo zabezpečením prác, ktorými sa spôsobí inému škoda na nehnuteľnosti alebo mu podstatne sťaží alebo znemožní užívanie nehnuteľnosti.

19. Podľa § 420a odsek 3 Občianskeho zákonníka zodpovednosti za škodu sa ten, kto ju spôsobil, zbaví, len, ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného.

20. Podľa § 4 ods. 3 zák. č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov, poskytovateľ je povinný poskytovať zdravotnú starostlivosť správne. Zdravotná starostlivosť je poskytnutá správne, ak sa vykonajú všetky zdravotné výkony na správne určenie choroby so zabezpečením včasnej a účinnej liečby s cieľom uzdravenia osoby alebo zlepšenia stavu osoby pri zohľadnení súčasných poznatkov lekárskej vedy.

21. Dovolací súd na úvod považuje za potrebné uviesť, že pod súkromnoprávnou zodpovednosťou za ujmu, t. j. za škodu, resp. nemajetkovú, imateriálnu ujmu spôsobenú pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone rôznych vyšetровacích, diagnostických, terapeutických, prípadne aj preventívnych medicínskych úkonov si treba predstaviť jednak občianskoprávnou zodpovednosť zdravotníckych zariadení a zdravotníckych pracovníkov, ako aj pracovnoprávnou zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka, ktorý ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia spôsobí pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti škodu. Pri občianskoprávnej zodpovednosti zdravotníckych zariadení a zdravotníckych pracovníkov treba v prvom rade pamätať na všeobecnú subjektívnu občianskoprávnou zodpovednosť za škodu spôsobenú pacientovi zavineným protiprávnym konaním, ako aj na jednotlivé skutkové podstaty objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, resp.

nemajetkovú ujmu spôsobenú pri výkone medicínskych úkonov. Zo skutkových podstat objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti treba poukázať predovšetkým na absolútnu objektívnu občianskoprávnú zodpovednosť za škodu spôsobenú pacientovi okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe použitého prístroja, inštrumentu, medikamentu, prípadnej inej veci, ktoré sa pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti použili, taktiež objektívnu občianskoprávnú zodpovednosť za nemajetkovú ujmu spôsobenú pacientovi neoprávneným zásahom do jeho osobnostných práv, ako aj objektívnu zodpovednosť za škodu spôsobenú na vnesených alebo odložených veciach. Z jednotlivých skutkových podstat pracovnoprávnej zodpovednosti zamestnanca má relevantný význam najmä všeobecná pracovnoprávna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka, ktorý ako zamestnanec pri výkone svojho zdravotníckeho povolania spôsobil pacientovi škodu.

21.1. V prípade občianskoprávnej zodpovednosti je zavinenie obligatórnym predpokladom vzniku všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú zavineným protiprávnym konaním pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone rôznych vyšetровacích, diagnostických, terapeutických, prípadne i preventívnych medicínskych úkonov. Zákonná občianskoprávna úprava všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti zdravotníckych zariadení a zdravotníckych pracovníkov vychádza z prezumpcie zavinenia, tzn. zavinenie sa prezumuje a je na samotnom zdravotníckom zariadení, resp. na súkromnom zdravotníckom pracovníkovi, aby preukázal, že spôsobenú škodu poškodenému pacientovi nespôsobil, resp., že ju nezavinil. Pre naplnenie predpokladov vzniku všeobecnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone medicínskych úkonov nie je rozhodujúce, či škoda bola pacientovi spôsobená dolôznym alebo kulpóznym konaním. Rozlíšenie zavinenia na dolôzne alebo kulpózne má relevantný význam len z hľadiska rozsahu náhrady škody vzniknutej pacientovi zo strany zdravotníckeho zariadenia, resp. zo strany privátneho zdravotníckeho pracovníka. Teda predpokladom vzniku všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka je porušenie právnej povinnosti (protiprávny úkon), t. j. konanie, ktoré je v rozpore s objektívnym právom (s právnym poriadkom), vznik škody, príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním škodcu a vznikom škody a prezumované zavinenie. Porušením právnej povinnosti je mienený objektívne vzniknutý rozpor medzi tým, ako fyzická (alebo právnická) osoba skutočne konala (prípadne opomenula konať), a tým, ako konať mala, aby splnila svoje povinnosti. Všeobecná zodpovednosť za škodu na zdraví podľa § 420 Občianskeho zákonníka by bola daná len v prípade nesprávne prevedeného lekárskeho zákroku, čo v danej veci nebolo preukázané. Zodpovednosť za škodu je posudzovaná podľa všeobecného ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka, ak sa zistilo, že škoda bola spôsobená zavineným porušením povinností pracovníkov zdravotníckeho zariadenia. Lekársky zákrok je svojou povahou natoľko špecifickou činnosťou, že ju nemožno podriaďiť pod ustanovenie § 420a Občianskeho zákonníka.

21.2. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď namietal nesprávne posúdenie otázok:

A. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení prevádzkovou činnosťou v zmysle 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka?

B. Je poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu v zmysle § 420a ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka?

21.3. Tieto dovolacie otázky spolu súvisia a preto dovolací súd ich zodpovie súčasne. V prejednávanej veci súdy posudzovali splnenie podmienok zodpovednosti žalovaného 1/ za škodu spôsobenú na zdraví žalobcu (operačným výkonom v zdravotníckom zariadení) podľa § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu), pričom dospeli k záveru, že zo strany žalovaného 1/ nedošlo k protiprávnemu úkonu (ku konaniu non lege artis) z dôvodu ktorého potom nebol naplnený už prvý z predpokladov pre vznik zodpovednosti za škodu. Žalobca sa s takýmto právnym posúdením veci nestotožnil, a mal za to, že zodpovednosť žalovaného 1/ je daná podľa § 420a Občianskeho zákonníka, t. j. ide o škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou. Dovolací súd sa stotožnil s právnym posúdením veci odvolacím súdom, keď odvolací súd uviedol, že kým pri všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka musia byť splnené predpoklady ako: 1/porušenie právnej povinnosti (existencia protiprávneho úkonu), 2/ vznik škody, 3/ existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym

úkonom škodcu a vzniknutou škodou a 4/ zavinenie toho, kto škodu svojim protiprávnym úkonom spôsobil, pri zodpovednosti za škodu z prevádzkovej činnosti (§ 420a Občianskeho zákonníka) zákon na strane vykonávateľa prevádzkovej činnosti nevyžaduje protiprávny úkon ani zavinenie. Zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou predpokladá iba existenciu týchto podmienok: 1/ existenciu udalosti vyvolanej prevádzkovou činnosťou, 2/ spôsobenie škody a 3/ príčinnú súvislosť medzi nimi. Zavinenie osoby zodpovednej za škodu sa tu nevyžaduje, pretože ide o objektívnu zodpovednosť.

21.4. Podľa § 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobí inému prevádzkovou činnosťou. Podľa § 420a ods. 2. Občianskeho zákonníka škoda je spôsobená prevádzkovou činnosťou, ak je spôsobená a) činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu, alebo vecou použitou pri činnosti, b) fyzikálnymi, chemickými, prípadne biologickými vplyvmi prevádzky na okolie, c) oprávneným vykonávaním alebo zabezpečením prác, ktorými sa spôsobí inému škoda na nehnuteľnosti alebo mu podstatne sťaží alebo znemožní užívanie nehnuteľnosti. Podľa § 420a ods. 3 Občianskeho zákonníka zodpovednosti za škodu sa ten, kto ju spôsobil, zbaví, len ak preukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného.

21.5. Pojem „prevádzková činnosť“ je cieľavedomá a organizovaná činnosť rozmanitého druhu, ktorá spravidla súvisí s výkonom podnikateľskej alebo obchodnej činnosti smerujúcej k dosiahnutiu určitého cieľa. Ide o činnosť súvisiacu s predmetom činnosti, ktorú fyzická alebo právnická osoba prevádzkovaním vyvíja. Predmet tejto činnosti je vymedzený v zakladateľskej listine, v oprávnení k podnikateľskej činnosti alebo v živnostenskom oprávnení. Prevádzková činnosť súvisí s predmetom činnosti osoby, ale nemusí byť vymedzená v predmete činnosti v obchodnom alebo inom registri a nemusí ísť ani o činnosť vyvíjanú podnikateľsky. Musí ísť o sústavne vykonávanú činnosť, ktorá je organizovaná právnickou, prípadne fyzickou osobou v určitej prevádzke.

21.6. Možnosť zbavenia sa zodpovednosti zákon obmedzuje na prípady, kedy škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného. Preukázanie týchto skutočností je na zodpovednom prevádzkovateľovi. Neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke, je treba rozumieť živelnú udalosť, ktorá nemohla byť odvrátená, a to ani pri vynaložení takého úsilia, ktoré by bolo potrebné vynaložiť.

21.7. Dovolací súd poukazujúc na dovolacie otázky A. a B. uzatvára, že zodpovednosť zdravotníckeho zariadenia za škodu spôsobenú na zdraví pacienta, ktorá má pôvod v lekárskom zákroku, resp. v nesprávnom spôsobe jeho vykonania (zákrok non lege artis) nemožno posudzovať ako škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou podľa § 420a Občianskeho zákonníka, ale ho treba pre protiprávnu povahu (už len z dôvodu, že je potrebné vyhodnotiť, či bola zdravotná starostlivosť poskytnutá zdravotníckym zariadením lege artis alebo non lege artis) posudzovať podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka o všeobecnej zodpovednosti za škodu. Je rovnako vylúčené, aby sa podľa ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka posudzovala zodpovednosť zdravotníckej organizácie za škodu, ktorá nemala príčinu v povahe konkrétneho použitého prístroja alebo inej veci, ale v samom zdravotníckom zákroku, prípadne v spôsobe jeho vykonania. V takomto prípade zdravotnícka organizácia zodpovedá za škodu podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka. Možno teda uzavrieť, že lekárskeho zákroku je svojou povahou natoľko špecifickou činnosťou, že ho nemožno podradiť pod ustanovenie § 420a Občianskeho zákonníka. Zodpovednosť zdravotníckeho zariadenia za škodu spôsobenú na zdraví pacienta je tak všeobecnou občianskoprávnou zodpovednosťou, ktorej splnenie predpokladov treba posudzovať podľa § 420 Občianskeho zákonníka (pri ktorej sa zavinenie prezumuje). Ak by malo ísť o zodpovednosť podľa § 420a Občianskeho zákonníka, nebolo by potrebné sa vôbec zaoberať otázkou, či starostlivosť bola poskytnutá lege artis alebo nie, keďže na jej vznik by postačovalo splnenie podmienky existencie udalosti vyvolanej prevádzkovou činnosťou (tzv. škodovej udalosti), a to bez ohľadu na to, či k nej došlo úkonmi lege artis alebo non lege artis (t. j. nebolo by potrebné skúmať existenciu protiprávneho konania, a teda či bol postup zdravotníckeho zariadenia lege artis alebo non lege artis). Z uvedeného vyplýva odpoveď na dovolaciu otázku A., že poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení nie je prevádzkovou činnosťou v zmysle § 420a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odpoveďou na dovolaciu

otázku B., je, že poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zdravotníckom zariadení nie je činnosťou, ktorá má prevádzkovú povahu v zmysle § 420a ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka, lebo lekársky zákrok je svojou povahou špecifickou činnosťou, pri ktorej sa zavinenie prezumuje. Inak by, ako je uvedené vyššie, na jej vznik postačovalo splnenie podmienky existencie udalosti vyvolanej prevádzkovou činnosťou (tzv. škodovej udalosti), a to bez ohľadu na to, či k nej došlo úkonmi lege alebo non lege artis (t. j. nebolo by potrebné skúmať existenciu protiprávneho konania, a teda či bol postup zdravotníckeho zariadenia lege artis alebo non lege artis).

21.8. Nad rámec dovolací súd dodáva, že špecifickou situáciou ktorá sa oproti všeobecnej zodpovednosti za škodu spravuje odlišným právnym režimom, je škoda spôsobená okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktoré boli použité. Tento druh zodpovednosti je upravený v ustanovení § 421a občianskeho zákonníka. Okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo veci sú napríklad okolnosti, ktoré vyplynú z ich vlastnosti. Môže ísť o vadu RTG prístroja, lieku, injekčnej striekačky a pod. Za takto vzniknutú škodu zodpovedá poškodenému ten, kto prístroj či vec použil, pričom môže ísť aj o vec úplne bezvadnú a použitú „lege artis“, ak ňou došlo k vedľajším účinkom (napr. nečakaná alergická reakcia pacienta na určitú látku alebo liek). V danom prípade sa totiž neskúma zavinenie škodcu. Ide o druh tzv. objektívnej zodpovednosti, t. j. zodpovednosť za výsledok, z ktorej sa škodca nemôže exkulpovať, a to ani vtedy, ak by preukázal, že škodu nezavinil. Okolnosti ktoré majú pôvod v povahe prístroja alebo inej veci, ktorá bola pri poskytnutí služby (pri plnení záväzku) požitá, môžu spočívať aj v nedostatočnej sterilite alebo inej chýbajúcej vlastnosti, ktorú by inak mal mať prístroj alebo iná vec použitá pri poskytovaní zdravotníckej služby. Prelomovým bol rozsudok Najvyššieho súdu SSR Rc 9/77, v ktorom Najvyšší súd rozhodol, že zdravotnícka organizácia zodpovedá za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe použitého prístroja, nástroja, lieku alebo inej veci použitej pri poskytovaní zdravotníckych služieb, a to aj keď ide o vedľajšie účinky, ktoré mali za následok vznik škody, o ktorých nebolo zdravotníckej organizácii známe, že k nim dochádza. Najvyšší súd v tomto prípade podal extenzívny výklad ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka (v tom čase ust. § 238 OZ), keď zodpovednosť zdravotníckej organizácie rozšíril nielen na vedľajšie účinky liekov, ktoré boli zdravotníckej organizácii známe, ale aj na tie, ktoré v čase aplikácie lieku známe neboli a nevyskytovali sa. Dovolací súd je názoru, že ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka možno aplikovať len na zodpovednosť za škodu, ktorej príčinou sú vlastnosti a povaha predmetu použitého pri plnení záväzku. Toto ustanovenie neupravuje zodpovednosť za škodu vzniknutú nesprávnym lekárskeho zákrokom. Podľa rozsudku R2/1987 je vylúčené, aby sa podľa ustanovenia § 238 Občianskeho zákonníka (terajšie ust. § 421a OZ) posúdila zodpovednosť zdravotníckej organizácie za škodu, ktorá nemala príčinu v povahe konkrétneho použitého prístroja alebo veci, ale v samom zdravotníckom zákroku, prípadne v spôsobe výkonu. V takom prípade zodpovedá zdravotnícka organizácia za škodu podľa ust. § 421 Občianskeho zákonníka (terajší § 420 OZ). Ustanovenie § 421a Občianskeho zákonníka upravuje charakteristickú záväzkovú zodpovednosť. Predmet alebo vec sa musia použiť pri plnení záväzku. Pri objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti, pri ktorej sa zavinenie neskúma, teda zodpovedá za škodu, resp. imateriálnu, nemajetkovú ujmu, ktorá pacientovi vznikla, zdravotnícke zariadenie, s poskytovaním zdravotníckych služieb (vyšetrovacích, diagnostických, liečebných a preventívnych medicínskych úkonov) ktorého bol vznik škody, resp. nemajetkovej, imateriálnej ujmy spojený, alebo tiež privátny zdravotnícky pracovník, s poskytovaním zdravotníckych služieb ktorého bol vznik škody, resp. nemajetkovej, imateriálnej ujmy spojený. V prípade objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti sa splnenie požiadavky preukázania zavinenia nevyžaduje a zodpovedný subjekt zodpovedá aj v tých prípadoch, keď svojím protiprávnym konaním, resp. opomenutím konania samotnú škodu, resp. nemajetkovú, imateriálnu ujmu nezavinil. Dôležité je, že škodlivý následok v podobe ujmy na strane pacienta je prítomný, a to bez ohľadu na absenciu zavinenia ako subjektívneho predpokladu vzniku právnej zodpovednosti. Medzi skutkové podstaty objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, resp. nemajetkovú ujmu v zdravotníctve zaraďujeme objektívnu občianskoprávnu zodpovednosť za imateriálnu, nemajetkovú ujmu spôsobenú neoprávneným zásahom do práva na ochranu osobnosti pacienta, absolútnu objektívnu občianskoprávnu zodpovednosť za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe použitého prístroja alebo inej veci použitej pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti, a, samozrejme, tiež objektívnu občianskoprávnu zodpovednosť za škodu spôsobenú na vnesených alebo odložených veciach, pričom posledná zmienená skutková podstata

súvisí s poskytovaním zdravotnej starostlivosti len okrajovo (§ 421a ods. 1 OZ).

22. Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keď namietal aj nesprávne posúdenie otázok:

C. Zodpovedá zdravotnícke zariadenie ako poskytovateľ zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu) alebo podľa § 420a Občianskeho zákonníka (t. j. titulom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkovou činnosťou)?

D.

Zodpovedá zdravotnícky pracovník zdravotníckeho zariadenia ako poskytovateľa zdravotnej starostlivosti za škodu spôsobenú na zdraví pacienta pri operačnom zákroku, vykonanom zdravotníckym pracovníkom v zdravotníckom zariadení podľa § 415 v spojení s § 420 Občianskeho zákonníka (t. j. titulom všeobecnej zodpovednosti za škodu)?

22.1. Tieto dovolacie otázky takisto spolu súvisia a preto dovolací súd ich zodpovie súčasne. Dovolací súd poukazuje, že konštrukcia všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu v zdravotníctve v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti je založená na subjektívnom zodpovednostnom princípe, pričom zavinenie sa prezumuje. Pri všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti zdravotníckeho zariadenia, prípadne samostatne pôsobiaceho zdravotníckeho pracovníka, dôkazné bremeno spočíva na škodcovi, aby preukázal, že škodu nezavinil. Všeobecná subjektívna občianskoprávna zodpovednosť teda predpokladá zavinené protiprávne konanie, či už dolôzne alebo kulpózne. Z dikcie ustanovenia § 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil porušením právnej povinnosti. Pre okruh zodpovednostných vzťahov priamo vznikajúcich v súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a výkonom rôznych medicínskych úkonov má náležitý význam práve samotné ustanovenie § 420 Občianskeho zákonníka. V prípade, že vznikne pacientovi škoda pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti zavineným protiprávnym konaním zdravotníckeho pracovníka, možno voči zdravotníckemu zariadeniu, resp. voči privátnemu zdravotníckemu pracovníkovi vyvodiť občianskoprávnu zodpovednosť za škodu, pričom možno vo všeobecnosti použiť práve spomínané ustanovenie § 420 Občianskeho zákonníka. Pre vyvodenie občianskoprávnej zodpovednosti za škodu vzniknutú pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone vyšetrovacích, diagnostických a terapeutických medicínskych úkonov má fundamentálny význam najmä ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je modifikovaná občianskoprávna zodpovednosť zdravotníckeho pracovníka - zamestnanca voči pacientovi, pričom zodpovednosť za vzniknutú škodu nesie zamestnávateľ (zdravotnícke zariadenie), a nie zdravotnícky pracovník, ktorý škodu pacientovi svojím contra legem konaním spôsobil. Zdravotnícky pracovník však nesie zodpovednosť v zmysle pracovnoprávnych predpisov, tzn. jeho zodpovednosť podľa pracovnoprávnych predpisov nie je dotknutá. Uvedené ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré vylučuje zdravotníckeho pracovníka, t. j. zamestnanca zdravotníckeho zariadenia ako osobu zodpovednú poškodenému pacientovi, samozrejme, nevylučuje individuálnu trestnú zodpovednosť konkrétnemu zdravotníckemu pracovníkovi za konkrétny spáchaný trestný čin. Pri subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti zodpovedá poškodenému pacientovi za škodu príslušné zdravotnícke zariadenie, ktorého zdravotnícky pracovník škodu svojím konaním zavinil, prípadne samostatne pôsobiaci zdravotnícky pracovník (napr. privátny lekár), ktorý svojím zavineným protiprávnym konaním škodu pacientovi spôsobil. Poškodený subjekt, t. j. pacient si uplatňuje nárok na náhradu škody voči konkrétnemu zdravotníckemu zariadeniu (voči prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia), v ktorom je zodpovedný zdravotnícky pracovník zamestnaný, a nie priamo voči tomu zdravotníckemu pracovníkovi (zamestnancovi zdravotníckeho zariadenia), ktorý nepostupoval pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti spôsobom de lege artis medicinae, teda správne. Primárny občianskoprávny zodpovednostný vzťah vzniká medzi poškodeným pacientom a zdravotníckym zariadením, ktoré zamestnáva zdravotníckeho pracovníka ako svojho zamestnanca. Poškodený pacient, žalobca, navrhovateľ, žalujúca strana, teda osoba, ktorá podáva žalobu na náhradu škody musí preukázať porušenie právnej povinnosti, resp., že

zdravotnícky pracovník porušil svoju povinnosť poskytovať zdravotnú starostlivosť v zmysle princípu *de lege artis medicinae*, ďalej musí žalobca preukázať existenciu škodlivého následku na strane poškodeného pacienta, a, samozrejme, existenciu kauzálneho nexu medzi protiprávnym konaním a vzniknutým škodlivým následkom na strane poškodeného pacienta. Je však potrebné zdôrazniť, že samotné dôkazné bremeno ohľadom zavinenia nespočíva na žalobcovi, ale na škodcovi, t. j. na subjekte zodpovednosti, ktorý škodu pacientovi spôsobil. Škodca, ten, kto škodu spôsobil, musí preukázať, že škodu, ktorá pacientovi vznikla, nezavinil. Poškodený pacient, resp. žalobca nemusí nikdy dokazovať, že žalovaný subjekt zodpovednosti škodu zavinil. Odporca, t. j. subjekt zodpovednosti, tzn. buď zdravotnícke zariadenie, alebo zdravotnícky pracovník, resp. inými slovami povedané, samotný poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je ten subjekt, ktorý nesie dôkazné bremeno ohľadom zavinenia, pričom žalovaný je ten, ktorý sa snaží dokázať, že škodu nezavinil, ergo vyviní sa tým spôsobom, že preukáže, že škodu nezavinil.

22.2. Ako už bolo spomenuté, z pohľadu občianskoprávnej zodpovednosti zodpovednosť primárne postihuje príslušné zdravotnícke zariadenie, v ktorom sa príslušná zdravotná starostlivosť poskytuje, resp. inými slovami povedané, to zdravotnícke zariadenie, v ktorom sa konkrétne vyšetrovacie, diagnostické, terapeutické alebo dokonca i preventívne medicínske úkony realizujú. Z dikcie ustanovenia § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že škoda je spôsobená právnickou osobou, t. j. zdravotníckym zariadením alebo fyzickou osobou, t. j. privatným zdravotníckym pracovníkom (napr. súkromným lekárom), keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť, t. j. na poskytovanie zdravotnej starostlivosti a na výkon zdravotníckeho povolania použili. Použitou osobou treba rozumieť zamestnanca (zdravotníckeho pracovníka) zdravotníckeho zariadenia. Použitou osobou je ergo ten zdravotnícky pracovník, ktorý je zamestnancom daného zdravotníckeho zariadenia, v ktorom vznikla pacientovi škoda, resp. v ktorom nebola pacientovi zdravotná starostlivosť poskytnutá odborne správne, t. j. nie v zmysle princípu *de lege artis medicinae*, ale práve, naopak, *non de lege artis medicinae*. Opierajúc sa o ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, možno konštatovať, že podľa noriem občianskeho práva použitá osoba, t. j. zdravotnícky pracovník ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia nikdy poškodenému pacientovi priamo nezodpovedá. Poškodený pacient sa totiž musí so svojím nárokom na náhradu škody obrátiť na toho, kto konkrétnu fyzickú osobu, t. j. zamestnanca (zdravotníckeho pracovníka) pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a pri výkone zdravotníckeho povolania použil, tzn. na konkrétne zdravotnícke zariadenie, t. j. na zamestnávateľa, ktorý zdravotníckeho pracovníka zamestnáva. Poškodenému pacientovi teda za vzniknutú škodu nezodpovedá konkrétny zdravotnícky pracovník, ktorý pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti pochybil, ale prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia. V takýchto prípadoch je nutné si náhradu škody uplatniť voči konkrétnemu zdravotníckemu zariadeniu, a to aj v tom prípade, keď škodu pacientovi spôsobil daný zdravotnícky pracovník, ktorý ako zamestnanec pri výkone svojho zdravotníckeho povolania pochybil, resp. nepostupoval pri diagnostike a terapii v súlade so súčasnými poznatkami medicíny a ostatných biomedicínskych vied, resp. podľa pravidiel lekárskej vedy a uznávaných medicínskych postupov.

22.3. Iná situácia by nastala, keby zdravotnícky pracovník poskytoval zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba vo svojej privatej ambulancii. Konkrétny zdravotnícky pracovník by poškodenému pacientovi za škodu priamo zodpovedal v zmysle noriem občianskeho práva len v tom prípade, ak by tento zdravotnícky pracovník sám prevádzkoval zdravotnícke zariadenie napríklad ako privatej zdravotnícky pracovník (súkromný lekár) vo svojej privatej ambulancii.

22.4. Z dikcie ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka vyplýva, že v prípade občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú pacientovi v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti môžeme za subjekty zodpovednosti považovať tak právnické osoby, t. j. zdravotnícke zariadenia, predovšetkým najmä zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti (všeobecné nemocnice, špecializované nemocnice a pod.), ako aj fyzické osoby, t. j. privatejch zdravotníckych pracovníkov, ktorí poskytujú zdravotnú starostlivosť vo svojich súkromných ambulanciách. Z uvedeného jasne vyplýva, že občianskoprávnu zodpovednosť za škodu spôsobenú pacientovi nesie zdravotnícky pracovník len v tom prípade, ak poskytuje zdravotnú starostlivosť napríklad vo svojej privatej

ambulancii.

22.5. Subjekt zodpovednosti, tzn. že buď zdravotnícke zariadenie, alebo zdravotnícky pracovník má možnosť zbaviť sa zodpovednosti, vyvinieť sa, exkulpovať. Z dikcie ustanovenia § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zodpovednosti sa zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil. Ak zdravotnícky pracovník ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia spôsobil škodu pacientovi v rámci plnenia pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh zavinene, nezabaví sa zdravotnícka organizácia, t. j. zdravotnícke zariadenie (zamestnávateľ zdravotníckeho pracovníka - zamestnanca) občianskoprávnej zodpovednosti s poukázaním na ustanovenie § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Totiž práva poškodeného pacienta nemôžu byť dotknuté tým, že mu za škodu nezodpovedá zdravotnícky pracovník, ktorý túto škodu zavinene spôsobil, ale zdravotnícka organizácia (zdravotnícke zariadenie, t. j. zamestnávateľ zdravotníckeho pracovníka). V prípade, ak zdravotnícky pracovník spôsobil škodu pacientovi pri plnení pracovných úloh, t. j. pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti (alebo v súvislosti s plnením pracovných úloh), resp. pri výkone svojho zdravotníckeho povolania, a teda porušil právnu povinnosť zavinene, pričíta sa zavinenie tej právnickej osobe alebo fyzickej osobe, ktorá namiesto priameho škodcu (zdravotníckeho pracovníka, ktorý konal *non de lege artis medicinae*) zodpovedá za škodu vzniknutú pacientovi. Možno konštatovať, že škoda je spôsobená právnickou osobou (zdravotníckym zariadením, napr. nemocnicou), keď bola spôsobená pri jej činnosti tými, ktorých na túto činnosť daná právnická osoba použila. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa Občianskeho zákonníka nezodpovedajú, pričom ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. Ak sa zdravotná starostlivosť poskytuje v nemocničných zdravotníckych zariadeniach, zodpovednosť za škodu, ktorá pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti pacientovi vznikne, nesie príslušné zdravotnícke zariadenie (zamestnávateľ zdravotníckeho pracovníka), ktoré použije pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti a výkone medicínskych úkonov svojho zamestnanca (zdravotníckeho pracovníka), ktorý svojím zaviným protiprávnym konaním škodu pacientovi spôsobil. Samotné zdravotnícke zariadenie, t. j. zamestnávateľ zodpovedá za škodu spôsobenú poškodenému pacientovi, ak tento zamestnávateľ použil pri výkone svojej činnosti (pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti) svojich zamestnancov - svojich zdravotníckych pracovníkov. Obligatornými predpokladmi vzniku všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti sú porušenie profesijnej a právnej povinnosti (protiprávny úkon) zdravotníckeho pracovníka, t. j. konanie, ktoré je v rozpore s objektívnym právom (s právnym poriadkom), ďalej existencia škodlivého následku v podobe vzniknutej škody, *nexus causalis* medzi protiprávnym konaním zodpovedného subjektu a škodlivým následkom, a, samozrejme, prezumované zavinenie. Prvé tri spomenuté predpoklady (porušenie právnej povinnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť spôsobom *de lege artis medicinae*, existencia škody a kauzálny *nexus*) majú objektívnu povahu, a *contrario*, zavinenie má povahu subjektívnu. Pri prvých troch predpokladoch objektívnej povahy leží dôkazné bremeno na poškodenom pacientovi. Zavinenie je subjektívneho charakteru a jeho existencia vo forme ľahkej nedbanlivosti, nevedomej nedbanlivosti (*culpa negligentia*, *culpa levis*) sa prezumuje, predpokladá. Prezumpcia zavinenia znamená, že poškodený pacient je povinný preukázať existenciu protiprávneho konania (protiprávneho úkonu), vzniku škodlivého následku (škody) a kauzálného nexu medzi protiprávnym úkonom a škodlivým následkom, nie je však povinný preukazovať zavinenie na strane škodcu, na strane zodpovedného subjektu.

22.7. Škodca ako subjekt zodpovednosti musí preukázať, že vzniknutú škodu nezavinil (musí sa vyvinieť, čiže exkulpovať), a to ani z tzv. ľahkej, nevedomej nedbanlivosti. Nestačí ak škodca preukáže, že urobil všetko podľa svojich subjektívnych schopností a znalostí. Kritérium tohto hodnotenia musí byť objektívne, ergo rozhodujúca musí byť miera úsilia, ktorú je možné požadovať od toho-ktorého zdravotníckeho pracovníka. Toto meradlo pritom musí byť aplikované konkrétne, ergo s prihliadnutím na určitú situáciu, a, samozrejme, diferencovane. Ak by bolo v konaní znaleckým posudkom preukázané, že príčinou poškodenia zdravia pacienta bol lekársky zákrok, medicínsky úkon (napr. obštrukcia krčnej chrbtice), ktorý bol zdravotníckym pracovníkom vykonaný technicky nesprávne, spôsobom *non de lege artis medicinae*, potom aj v situácii, keď aplikované anestetikum (mezokain) vyvolalo u poškodeného pacienta alergickú reakciu (idiosynkráziu) a následnú chemickú myelitídu (zápal miechy), nemožno vyvodiť, že škoda na zdraví bola pacientovi spôsobená okolnosťami, ktoré majú

pôvod v povahe použitého medikamentu, ale občianskoprávnu zodpovednosť žalovaného za chybný medicínsky úkon, za nesprávny, neodborný lekársky zákrok je potrebné posudzovať podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka, pretože práve chybný spôsob vykonania tohto medicínskeho úkonu zdravotníckym pracovníkom bol vyvolávajúcim činiteľom poškodenia zdravia pacienta. Pre vznik všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu vzniknutú pacientovi v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a výkonom medicínskych úkonov podľa ustanovenia § 420 Občianskeho zákonníka (eventuálne pre vznik absolútnej objektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú okolnosťami, ktoré majú pôvod v povahe použitého prístroja, nástroja, inštrumentu, lieku, medikamentu alebo inej veci, ktoré sa pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti použili podľa ustanovenia § 421a Občianskeho zákonníka) musia byť kumulatívne splnené predpoklady vzniku občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, ktorými sú porušenie profesijnej a právnej povinnosti (resp. okolnosť majúca pôvod v povahe prístroja, nástroja, lieku alebo inej veci, ktoré boli použité), existencia škodlivého následku, resp. vznik škody na strane poškodeného pacienta a existencia kauzálneho nexu medzi porušením profesijnej a právnej povinnosti, resp. právne relevantnou škodnou udalosťou a vzniknutou škodou.

22.8. Aj z pohľadu občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú pacientovi treba pod protiprávnym úkonom, resp. pod protiprávnym konaním rozumieť porušenie profesijnej a právnej povinnosti zdravotníckeho pracovníka. Pod týmito slovami si treba predstaviť porušenie povinnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť v zmysle princípu *de lege artis medicinae*, prípadne taktiež porušenie povinnosti ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka poskytovať pacientovi zdravotnú starostlivosť na základe predošlého informovaného súhlasu pacienta, ktorému má predchádzať poučenie zo strany ošetrojúceho zdravotníckeho pracovníka. Druhým obligatórnym predpokladom vzniku občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú pacientovi pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti je, samozrejme, existencia samotnej škody na strane poškodeného pacienta. Keďže sa pohybujeme v dimenziách právnej zodpovednosti v medicíne a zdravotníctve, pôjde prioritne o škodu na zdraví pacienta. Z dikcie ustanovenia § 444 Občianskeho zákonníka vyplýva, že sa jednorazovo odškodňujú bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia poškodeného. Spôsob a rozsah náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia upravuje zákon č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších právnych predpisov, ktorý upravuje podmienky priznania a poskytovania náhrady za bolesť a náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, ďalej vydávanie lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia, a, samozrejme, samotné zásady na hodnotenie bolesti a zásady na hodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Tretím predpokladom vzniku občianskoprávnej zodpovednosti za vzniknutú škodu je existencia príčinnej súvislosti medzi protiprávnym konaním a vzniknutým škodlivým následkom. Nexus causalis je bezpodmienečný predpoklad vzniku občianskoprávnej zodpovednosti nehl'adiac na to, či ide o subjektívnu občianskoprávnu zodpovednosť alebo o objektívnu občianskoprávnu zodpovednosť. Štvrtým predpokladom vzniku všeobecnej subjektívnej občianskoprávnej zodpovednosti za škodu spôsobenú zavineným konaním zdravotníckeho pracovníka je zavinenie ako subjektívny predpoklad vzniku zodpovednosti. Pod pojmom zavinenie si treba predstaviť vnútorný psychický vzťah škodcu, t. j. subjektu zodpovednosti tak k vlastnému protiprávnemu konaniu, ako aj k škode, ktorá je výsledkom tohto protiprávneho konania. Zavinenie má zložku vedomostnú, intelektuálnu, rozumovú, a taktiež zložku ovládaciú, vôľovú. Podľa prítomnosti intelektuálneho, t. j. rozumového a vôľového, t. j. určovacieho prvku sa rozlišujú dve formy zavinenia, a sice dolôzne a kulpózne zavinenie. Pri skúmaní zavinenia v priamej súvislosti s poskytovaním zdravotnej starostlivosti pôjde v prevažnej väčšine prípadov o kulpózne zavinenie v prípade pochybenia zo strany zdravotníckych pracovníkov, pričom skôr ako sa bude zisťovať existencia zavinenia ako subjektívneho predpokladu vzniku občianskoprávnej zodpovednosti za škodu, sa pri posudzovaní zavinenia príslušného zdravotníckeho pracovníka bude posudzovať, či zdravotnícky pracovník konal alebo nekonal v zmysle princípu *de lege artis medicinae*, resp. či porušil svoju profesijnú a právnu povinnosť zdravotníckeho pracovníka, či škodlivý následok na strane pacienta skutočne nastal a či medzi týmito dvoma predpokladmi vzniku právnej zodpovednosti existuje príčinná súvislosť.

22.9. Na základe uvedeného odpoveď na dovolaciu otázku C. a D. opierajúc sa o ustanovenie § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka, možno konštatovať, že podľa noriem občianskeho práva použitá osoba, t. j.

zdravotnícky pracovník ako zamestnanec zdravotníckeho zariadenia nikdy poškodenému pacientovi priamo nezodpovedá. Poškodený subjekt, t. j. pacient si uplatňuje nárok na náhradu škody voči konkrétnemu zdravotníckemu zariadeniu (voči prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia), v ktorom je zodpovedný zdravotnícky pracovník zamestnaný, a nie priamo voči tomu zdravotníckemu pracovníkovi (zamestnancovi zdravotníckeho zariadenia), ktorý nepostupoval pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti spôsobom *de lege artis medicinae*, teda správne. Primárny občianskoprávny zodpovednostný vzťah vzniká medzi poškodeným pacientom a zdravotníckym zariadením, ktoré zamestnáva zdravotníckeho pracovníka ako svojho zamestnanca.

23. Vzhľadom na to, že rozsudok odvolacieho súdu je z hľadiska napadnutého právneho posúdenia správny, dovolací súd dospel k záveru, že podané dovolanie nie je dôvodné a preto ho zamietol (§ 448 CSP).

24. Žalovaní 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešní (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), preto im dovolací súd proti žalobcovi priznal v súlade s § 262 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov dovolacieho konania s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.